

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเรียงลำดับในการนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ความหมายของทักษะชีวิต
3. องค์ประกอบของทักษะชีวิต
4. พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย
  - 4.1 พัฒนาการด้านร่างกาย
  - 4.2 พัฒนาการด้านอารมณ์
  - 4.3 พัฒนาการด้านสังคม
  - 4.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา
5. การสร้างแบบวัด
6. การหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 6.1 ความเที่ยงตรง
  - 6.2 อำนาจจำแนก
  - 6.3 ความเชื่อมั่น
7. การสร้างเกณฑ์ปกติ
  - 7.1 ความหมายของเกณฑ์ปกติ
  - 7.2 หลักเกณฑ์ในการสร้างเกณฑ์ปกติ
  - 7.3 ชนิดของเกณฑ์ปกติ
  - 7.4 วิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ
  - 7.5 ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์ปกติ
  - 7.6 การแปลความหมายของคะแนน T ปกติ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

1.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

1.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้ว จะต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ที่กำหนดไว้ด้วย โดยสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 5 ประการดังนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเลือกรับและส่งสาร โดยใช้หลักเหตุผล พร้อมทั้งใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ พร้อมทั้งมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำ กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงาน และการอยู่ ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและ สังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกดังนี้

3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

3.2 ซื่อสัตย์สุจริต

3.3 มีวินัย

3.4 ใฝ่เรียนรู้

3.5 อยู่อย่างพอเพียง

3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

3.7 รักความเป็นไทย

3.8 มีจิตสาธารณะ

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง และกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย เป็นต้น ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อ การพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับ

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่ว่า เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้อง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต และได้กำหนดให้ทักษะชีวิตเป็น สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ความหมายทักษะชีวิต

ในการศึกษาความหมายของทักษะชีวิต พบว่า นักวิชาการ องค์กรต่าง ๆ ได้กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิตไว้มากมายหลากหลายทัศนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1997) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรม ไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมสุขภาพจิต (2540 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 4) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลโดยรวม ในการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สามารถเผชิญสถานการณ์หรือปัญหา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีความสุข และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ในการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต พบว่าองค์กรต่าง ๆ ได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็นด้านต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์การอนามัยโลก (World Health organization. 1997) ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรม ไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ทักษะการตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลมีการตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักของเหตุและผลคือ มีการประเมินทางเลือก และประเมินผลของการตัดสินใจเลือกทางนั้น ๆ

1.2 ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง เป็นทักษะที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และส่งผลทำให้เกิดภาวะดีใจหรือดีใจทั้งร่างกายและจิตใจของเขา

1.3 การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็นส่วนที่จะสนับสนุนการตัดสินใจและแก้ปัญหา จากการค้นหาทางเลือกต่าง ๆ และผลที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก โดยสามารถนำเอาประสบการณ์ มาใช้ในการปรับตัวในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าบางครั้งจะยัง ไม่มีการตัดสินใจและแก้ไขปัญหากก็ตาม ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

1.4 การมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นความสามารถของบุคคล ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร และประเมินปัจจัยต่าง ๆ จากปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเรา และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลจากสื่อชนิดต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

1.5 ทักษะการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด ท่าทาง เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ความต้องการ การขอร้อง การตักเตือน การช่วยเหลือและการปฏิเสธ อีกทั้งสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายได้ด้วย

1.6 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship skills) เป็นความสามารถของบุคคล ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถที่จะรักษา เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และรวมถึงแรงสนับสนุนทางสังคม ที่ได้จากการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของบุคคลในครอบครัว

1.7 ความสามารถที่จะตระหนักรู้ในตนเอง (Self - awareness) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจจุดดี - จุดด้อยของตนเอง อะไรที่ตนเองต้องการ และอะไรที่ตนเองไม่ต้องการและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะในแง่ของความสามารถ

เพศ วัย ระดับการศึกษา หรืออาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอีกด้วย

1.8 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการที่จะเข้าใจถึงความเหมือน หรือความแตกต่างระหว่างบุคคล ถึงแม้จะไม่คุ้นเคยก็จะช่วยให้เราเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น ไม่ว่าในแง่ของความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา โดยเฉพาะบุคคลที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือและการดูแลเป็นพิเศษจากสังคม

1.9 การจัดการเกี่ยวกับภาวะอารมณ์ (Coping with emotions) เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งรู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งจะทำได้จะทำให้สามารถตอบสนองและแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.10 การจัดการเกี่ยวกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถของบุคคล ในการรับรู้ถึงสาเหตุและรู้วิธีการผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับความเครียด เพื่อให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อการลดปัญหาต่าง ๆ

2. กรมสุขภาพจิต (2541 : 3) ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถ อันประกอบไปด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ความคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ

2.2 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างกว้างขวาง ไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ มีความคิดแปลกใหม่

2.3 ความตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ จุดดี จุดด้อยของตน และรู้ข้อแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น

2.4 ความเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น มีความเห็นใจผู้อื่น

2.5 ความภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อตนเองในทางบวก รู้สึกว่าตนเองมีค่า ภูมิใจในความสามารถที่ตนเองมีอยู่ และนำความสามารถเหล่านี้มาใช้ในทางที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2.6 ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรู้ที่กว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

2.7 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดอีกฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจ ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

2.8 การตัดสินใจและการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหาสาเหตุ วิเคราะห์ปัญหา และพิจารณาเลือกแนวทางแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

2.9 การจัดการอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการจัดการได้อย่างเหมาะสม สามารถผ่อนคลายอารมณ์ และความเครียด โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งสร้างแนวคิดหรือกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. กรมวิชาการ (2544 : 6) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 9 ด้าน และได้ให้นิยามขององค์ประกอบทักษะชีวิตแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

3.1 การรู้จักตนเอง หมายถึง การรู้จักตนเองด้วยการประเมินตนเองทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัว รู้เป้าหมายของชีวิต รู้อุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้า รู้จักยึดแนวประพฤติปฏิบัติที่ดี อันจะช่วยให้รู้จักบุคลิกภาพที่แท้จริงของตน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจและวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำศักยภาพออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพ ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

3.2 การแสวงหาและใช้ข้อมูล หมายถึง การใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา รับข้อมูลต่าง ๆ อยู่เสมอ รู้จักค้นหาข้อเท็จจริงด้วยการใช้เหตุผลหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม

3.3 การสื่อสารและการสร้างสัมพันธกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้ภาษาถ้อยคำ ภาษาท่าทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการติดต่อสื่อสารสัมพันธกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอนให้ การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดข้อตกลงในการทำงาน การวางแผน การแก้ไขปัญหาในการทำงาน การเสนอผลงาน และการสรุปประเมินผลงาน

3.5 การกล้าเสี่ยง หมายถึง การลองเผชิญกับการกระทำที่เสี่ยงต่อการได้เสีย ซึ่งมีทั้งการเสี่ยงต่อทางร่างกาย ความคิด ปัญญา และอารมณ์ จึงต้องดูจังหวะ ความพร้อม ปัจจัยต่าง ๆ ของตนด้วยการประเมินสภาพต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3.6 การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การรู้จักสร้างภาพอนาคต หรือมองอนาคต ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือสิ่งที่อยากเห็น ในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม ด้วยวิธีการนำระบบการวางแผนมาใช้ ดันตัวต่อการรับรู้ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มีจินตนาการ รู้จักคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ศึกษาจากผู้รู้ หาประสบการณ์แปลกใหม่อยู่เสมอ และมุ่งมั่นที่จะทำความฝันเป็นจริง

3.7 การคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถคิดได้ คล่อง มีปฏิภาณ มีความหลากหลาย ละเอียด ลึกซึ้ง เห็นเหตุการณ์ไกล ริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการแปลกใหม่ มีเหตุผล วิเคราะห์ วิวิจารณ์ จำแนกแจกแจง สังเคราะห์ รวบรวม และสรุปประเด็นได้ ตลอดจนสามารถตกลงใจ แก้ข้อสงสัยหรือปัญหาได้อย่างรอบคอบ มีระบบ มีขั้นตอน มีเหตุผล และข้อมูล ประกอบอย่างชัดเจน

3.8 การวางแผนและการจัดการ หมายถึง การรู้จักวางเป้าหมายในชีวิตการ เรียน และการใช้เวลาอย่างเหมาะสม จัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน ควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ใช้เวลา ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่าง คุ่มค่าและปรับแผนวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

3.9 การปรับตัว หมายถึง ความสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมี ความสุข โดยการรู้จักสังเกตเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ปรับความคิด ความรู้สึก เพื่อลด ความเครียดเผชิญสถานการณ์แปลกใหม่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปรับตัวและ วางตัวได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ และสิ่งแวดล้อมได้

4. กระทรวงสาธารณสุข (2541 : 3) ได้จำแนกองค์ประกอบของทักษะชีวิต ออกเป็น 12 องค์ประกอบ ซึ่งเมื่อจำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ จะสามารถจัดทั้ง 12 องค์ประกอบได้เป็น 3 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยที่เป็นองค์ประกอบรวม ได้แก่

4.1.1 ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) หมายถึง ความสามารถ

ที่จะวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว

4.1.2 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

4.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 คู่ คือ

4.2.1 คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นใจผู้อื่น

1) ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

2) ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะเป็นในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิวท้องถิ่น วัย สุขภาพ

4.2.2 คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

1) ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) หมายถึง ความรู้สึกว่าคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตนเอง เช่น ความสามารถด้านสังคม คนตรี กีฬา ศิลปะ โดยมีได้มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่าง หน้าตา เสื้อผ้า หรือความสามารถทางเพศ การเรียน เท่านั้น

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกว่าคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภาคภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภูมิใจในตนคนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

4.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หรือทักษะ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 คู่ คือ

4.3.1 คู่ที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

1) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร (Interpersonal relationship and communication skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ

4.3.2 คู่มือที่ 2 การตัดสินใจ และแก้ไข้ปัญหา

1) ทักษะการตัดสินใจ และแก้ไข้ปัญหา (Decision making and problem solving skill) ความสามารถในการคิดแก้้ปัญหา การประเมินสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใน อนาคตของพฤติกรรมในปัจจุบันสำหรับตนเองและผู้อื่น กำหนดทางเลือกในการแก้้ปัญหา มีทักษะการวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพลของค่านิยมและเจตคติของตนเองและบุคคลอื่น ต่อแรงจูงใจ

4.3.3 คู่มือที่ 3 การจัดการอารมณ์ และความเครียด

1) การจัดการอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถในการ ประเมินอารมณ์รู้เท่าทันอารมณ์ ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการกับ อารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้ วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุพร้อมทั้งเบี่ยงเบน พฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ได้จากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 4 แนวคิด คือ องค์การอนามัยโลก กรมสุขภาพจิต กรมวิชาการ กระทรวงสาธารณสุข สามารถ แสดงให้เห็นถึงตัวร่วมและตัวต่างขององค์ประกอบของทักษะชีวิต ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบของทักษะชีวิต ตาม 4 แนวคิด

องค์ประกอบ \ แนวคิด	องค์การ อนามัย โลก	กรมสุขภาพจิต	กรมวิชาการ	กระทรวง สาธารณสุข
1.การตัดสินใจ	√	√	√	√
2.การแก้้ปัญหา	√	√	√	√
3.การคิดสร้างสรรค์	√	√	√	√
4.การคิดอย่างมี วิจารณญาณ	√	√	√	√
5.การสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ	√	√	√	√

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิด องค์ประกอบ	องค์การ อนามัย โลก	กรมสุขภาพจิต	กรมวิชาการ	กระทรวง สาธารณสุข
6.การสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	√	√	√	√
7.การตระหนักรู้ใน ตนเอง	√	√	√	√
8.ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น	√	√	-	√
9.ความภูมิใจในตนเอง	-	√	-	√
10.ความรับผิดชอบต่อ สังคม	-	√	-	√
11.การจัดการกับ อารมณ์	√	√	√	√
12.การจัดการกับ ความเครียด	√	√	√	√
13.การทำงานเป็นทีม	-	-	√	-
14.การแสวงหาและใช้ ข้อมูล	-	-	√	-
15.การกล้าเสี่ยง	-	-	√	-
16.การมีวิสัยทัศน์	-	-	√	-
17.การปรับตัว	-	-	√	-

จากการเปรียบเทียบองค์ประกอบของทักษะชีวิต ตาม 4 แนวคิด แสดงให้เห็นว่า
ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 12 มีความสอดคล้องกันในแนวคิดขององค์การอนามัยโลก กรม
สุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แต่องค์ประกอบที่ 13 ถึง 17 จะเป็นองค์ประกอบของ

แนวคิด กรมวิชาการ และในการศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตแต่ละหน่วยงาน ได้มีการนำเสนอแนวคิดและขอบข่ายของพฤติกรรมบ่งชี้ การให้นิยามตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบของคุณลักษณะทักษะชีวิตแต่ละด้านในแต่ละแนวคิด ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดขององค์การอนามัยโลก กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และกรมวิชาการ ต่างมีค่านิยมที่สอดคล้องร่วมกัน ผู้วิจัยมีความสนใจในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 3-4)

5. การศึกษานิยามของทักษะชีวิตแต่ละด้าน เพื่อนำมาสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบของพฤติกรรมบ่งชี้ โดยอาศัยหลักความมีเหตุผล และได้นิยามแต่ละองค์ประกอบของทักษะชีวิต เพื่อนำไปสู่นิยามเชิงปฏิบัติการให้ได้มาในรูปแบบของการกระทำ ลักษณะที่เป็นพฤติกรรมดังนี้

5.1 ด้านการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร คิดไตร่ตรองให้รอบคอบ มีความสมเหตุสมผล โดยพิจารณาทั้งคุณและโทษ เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าของสิ่งนั้น นำไปใช้ในการพิจารณาสถานการณ์หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2 ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างกว้างขวาง ไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ มีความคิดแปลกใหม่ คิดหลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ

5.3 ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ จุดดี จุดด้อยของตนและรู้ความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่น โดยมีความสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในของตนเอง ได้ตามความเป็นจริง มีการรับรู้ในความสามารถและคุณค่าของตนเอง

5.4 ด้านความเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึก นึกคิดของผู้อื่นมีความเห็นใจผู้อื่น มีความเข้าใจและตระหนักรู้ในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น มีการรับรู้คาดคะเนและตอบสนองความต้องการของผู้อื่นและสามารถส่งเสริมช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสม รวมทั้งการให้โอกาสผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

5.5 ด้านความภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความภูมิใจในความสามารถที่ตนเองมีอยู่และนำความสามารถเหล่านี้มาใช้ในทางที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง เปิดใจกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง เชื่อมั่นในความสามารถหรือศักยภาพของตนเองและแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม

5.6 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความสามารถของตนเองในการกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจโดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รักษาทรัพยากร หรือสมบัติของส่วนรวม

5.7 ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดอีกฝ่าย เพื่อสร้างความเข้าใจ ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีการสื่อความที่ดี สร้างความร่วมมือกับผู้อื่น ร่วมทำงานเป็นทีมและสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

5.8 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุ ของปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และพิจารณาเลือกแนวทางการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหอย่างยืดหยุ่นและมีสติ

5.9 ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถในการควบคุม อารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถผ่อนคลายอารมณ์ และความเครียด โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งสร้างแนวคิดหรือกิจกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีเทคนิคในการคลายเครียด และสร้างแนวคิดหรือกิจกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

จากความหมายของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 9 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วย ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์

และความเครียด เป็นนิยามเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งยึดตามกรอบกรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ

พัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย

วัยเด็กตอนปลาย (Late child hood) หรือวัยก่อนวัยรุ่น มีอายุอยู่ระหว่าง 10 ถึง 13 ปี หรือระหว่าง 10 ถึง 12 ปี (ช่วงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) วัยนี้คาบเกี่ยวกับวัยรุ่นตอนต้น มีลักษณะและพัฒนาการด้านต่างๆ ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2553 : 82-86)

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

เมื่อเด็กอายุ 9 ปี ส่วนมากมีความเจริญเติบโตช้าและสม่ำเสมออยู่ประมาณ 1 ปี หรือมากกว่านี้ จากอายุ 10 ปีเป็นต้นไป เด็กบางคนจะย่างเข้าสู่วัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว คือเริ่มเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่บางคนก็ยังคงคิดและสนใจอย่างเด็กอยู่ ไม่ควรเปรียบเทียบความเติบโต เด็กทั้งสองเพศ

ในขณะเดียวกัน ก็มีการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ด้วย ก็มีแขนยาว มือใหญ่ขึ้น ลักษณะเพศของเด็กหญิงจะปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ ได้แก่ สะโพกขยาย หน้าอกขยาย มีขนขึ้นที่อวัยวะเพศ เนื่องจากว่าทุกส่วนเจริญด้วยอัตราที่ไม่เท่ากัน เด็กหญิงจึงอาจจะมีใจจดจ่อกับทรวงอกของตนที่เจริญมากกว่าคนอื่น ๆ หรือรู้สึกว้าสะโพกใหญ่เกินไป หรือนึกถึงแต่มือเท้าที่ใหญ่ขึ้น ผู้ใหญ่มักจะพบเสมอว่าวัยนี้มักงุ่มง่าม เก้งก้าง เนื่องจากความเจริญเติบโตของส่วนต่างๆ ไม่เท่ากัน เด็กส่วนมากเริ่มกำลังเข้าสู่ความเจริญเต็มที่ เมื่อตอนอายุ ประมาณ 11 ปี และมีระดูเมื่อตอนอายุ 13 ปี อย่างไรก็ตาม การเติบโตนี้ก็ไม่แน่นอน เด็กหญิงอาจเริ่มมีระดูระหว่างอายุ 12 ถึง 16 ปีก็ได้ และเด็กชายจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศเมื่อตอนอายุ 12 ถึง 16 ปีก็ได้ ที่เป็นไปเร็วหรือช้ากว่านี้มีน้อยมาก

เด็กชายเจริญเติบโตช้ากว่าเด็กหญิง 1 ถึง 2 ปี เด็กชายที่ก้าวเข้าสู่วุฒิภาวะทางกายเมื่ออายุ 12 ปี จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเมื่ออายุ 13 ปี การเข้าสู่ระยะของการแตกเนื้อหนุ่มจะอยู่ระหว่างอายุ 14 ถึง 15 ปี บางคนอาจเร็วหรือช้ากว่านี้ เด็กชายอายุ 14 ปี ส่วนใหญ่มีขนาดรูปร่างขยายขึ้น เป็นวัยที่ความเจริญเติบโตทางส่วนสูงเป็นยอดแล้ว เด็กจะกังวลอยู่กับความสูงของตัวเองมากขึ้น ลักษณะเพศ เจริญขึ้นเรื่อย ๆ คือกล้ามเนื้อมากขึ้น ไหล่กว้างขึ้นทำให้ความเป็นเพศชายดูแกร่งขึ้น มีขนตามแขนและหน้าแข้ง เสียงห้าวขึ้น เสียงเปลี่ยน จะแตกห้าวเมื่ออายุ 16 ถึง 18 ปี หลังจากนั้น ไปอีกราว 1 ถึง 2 ปี เด็กก็จะบังคับ

เสียงได้ เมื่อเข้าวัยรุ่นตอนปลาย การเปลี่ยนแปลงของเสียงสิ้นสุดลง เด็กจะมีเสียงนุ่มนวลขึ้น พัฒนาการทางส่วนสูงและน้ำหนักของเด็กวัยนี้เจริญขึ้นตามลำดับขั้น ต่อไปนี้

1.1 ตั้งแต่อายุ 9 ปี ความเจริญเติบโตจากวัยที่ผ่านมาจะเป็นไปอย่างช้าอยู่ราวปีหนึ่งหรือกว่านั้น

1.2 อัตราการเจริญเติบโตของเด็กหญิงเร็วกว่าของเด็กชาย 1 ถึง 2 ปี ระหว่างคาบการเจริญเติบโตเป็นไปอย่างรวดเร็ว เด็กที่มีร่างกายสูงกว่าเพื่อนในวัยเดียวกันก็ดูเหมือนจะเติบโตเร็วขึ้น

1.3 เมื่ออัตราการเจริญเติบโตขึ้นสูงสุดแล้วจึงจะเริ่มช้าลงกินเวลาถึง 2 ปี

1.4 ต่อจากนี้ไปอัตราการเจริญเติบโตจะเข้าสู่แนวเดิมที่เห็นได้ชัดเจนก่อนจะถึงวัยแตกเนื้อหนุ่มสาว

2. พัฒนาการทางอารมณ์

วัยเด็กตอนปลายควรได้รับความช่วยเหลือ ให้สามารถควบคุมปรับปรุงแก้ไขตนเองได้มากขึ้น เด็กมีความรู้สึกไวต่อเจตคติที่ผู้อื่นมีต่อเขา จะรู้สึกไม่สบายใจอย่างมาก ถ้าถูกวิจารณ์ หรือเปรียบเทียบกับเด็กอื่น เด็กที่ถูกทอดทิ้งทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนจะเป็นผู้ที่ไม่มีความสุข จนทำให้เป็นเด็กเงียบหรือไม่มีพฤติกรรมชัดเจน และไม่เกรงกลัวใคร ความเครียดที่เด็กได้รับจากทางบ้านอาจน้อยลงหรือหายไป ถ้าเด็กได้รับความสัมพันธ์ที่ดีจากครูและเพื่อน รู้จักหาสิ่งที่ต้องการด้วยวิธีที่อ่อนโยนขึ้น กลัวความผิดหวังถูกเยาะเย้ย เด็กวัยนี้กังวลใจ เรื่องสุขภาพและความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัวมากที่สุด นอกจากนี้เด็กยังกลัวคะแนนสอบ การสอบตก และเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของตนเองดังนี้

2.1 ความต้องการ

เนื่องจากเด็กมีความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้น ทำให้มีความต้องการเพิ่มมากกว่า วัยที่ผ่านมา คือ ต้องการอาหารที่มีคุณค่า ต้องการได้เล่นกีฬาที่ช่วยให้พัฒนาทักษะส่วนบุคคล ต้องการพักผ่อนอย่างเพียงพอ ต้องการความช่วยเหลือให้เข้าใจความเจริญเติบโตตามธรรมชาติ ต้องการสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และหนังสือที่ช่วยในการคิดในการทำกิจกรรมริเริ่ม สร้างสรรค์หรือใช้กำลังเคลื่อนไหว โดยที่ผู้ใหญ่ไม่บังคับ ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ถ้าเป็นผู้ที่มีความเจริญเติบโตเร็วหรือช้ากว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน ต้องการได้รับรองความสามารถและการได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และต้องการความรัก ความอบอุ่น และความยกย่องชมเชยจากผู้ใหญ่

2.2 ลักษณะของการแสดงออกทางอารมณ์

ในวันเด็กตอนปลาย เด็กยังคงมีการแสดงทางอารมณ์ในลักษณะของความพอใจมีอารมณ์ไม่พอใจ และมีการแสดงออกอย่างรุนแรง เด็กจะมีการแสดงออกของอารมณ์ในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ในลักษณะของการหลีกเลี่ยงหนีต่อสถานที่ที่น่ากลัว และเด็กจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เลย การแสดงออกของอารมณ์ที่เด็กมีความพอใจของวัยเด็กตอนปลายคือ เด็กจะมีการหัวเราะของความพอใจ ส่งเสียงดัง หัวเราะบิดตัวไปมา มีการกระตุกหรือนอนกิ้งก้างบนพื้น อารมณ์ต่างๆของเด็กวัยนี้

2.3 ความกลัว

วัยเด็กตอนปลายต้องเผชิญกับวัตถุเหตุการณ์ต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ มากมาย อันมีผลทำให้เกิดความกลัว ความกลัวนี้อาจจะเป็นความกลัวไฟ กลัวความมืด กลัวหมอก กลัวดังกล่าวมักเกิดกับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย เมื่อเด็กอายุเพิ่มมากขึ้น ความกลัวจะลดลง แต่เด็กที่มีความกลัวเนื่องมาจากความคิด การใช้จินตนาการมากขึ้น กลัวต่อสถานการณ์ที่คิดว่าเป็นสิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติครั้งเมื่อเด็กกลัวแล้ว เด็กจะมีการหลีกเลี่ยงหนีไปจากสถานการณ์ที่ทำให้ตนเกิดความกลัว

2.4 ความอาย

ความอายจะเป็นรูปแบบหนึ่งของความกลัว เด็กที่มีอายุน้อย มักจะเกิดความอายมากกว่าเด็กที่มีอายุมาก ๆ อาการที่แสดงให้เห็นว่าเด็กเกิดความอาย คือ เด็กจะมีการแสดงออกในลักษณะของอาการทางประสาท เช่น การจับผม ดึงจมูก จับใบหู จับเสื้อผ้า ใช้เท้าเขี่ยสิ่งของหรือบุคคล

2.5 ความก้ำกึ่งใจ

ความก้ำกึ่งใจเป็นความกลัวที่มีผลมาจากการใช้ความคิดหรือการใช้จินตนาการของวัยเด็กตอนปลาย ความก้ำกึ่งใจจะเริ่มเกิดขึ้นในวัยเด็กตอนปลายนี้เอง เพราะเด็กจะมีปัญหากับเพื่อน ครูที่โรงเรียนและเมื่ออยู่ที่บ้านก็อาจจะมีปัญหากับบุคคลในครอบครัว

2.6 ความกังวลใจ

ความวิตกกังวลใจอาจเกิดขึ้นกับเด็กซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ความวิตกกังวลใจมักจะเกิดขึ้นกับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย และเด็กที่ได้รับความกดดัน ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตามมักจะเกิดความกังวลใจมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับแรงกดดันจากใคร

2.7 ความโกรธ

เมื่อเปรียบเทียบกับความโกรธของเด็กวัยก่อนต้นจะมีความเห็นและพบว่าวัยเด็กตอนต้นจะมีความโกรธน้อยกว่าวัยเด็กตอนปลาย เพราะวัยเด็กตอนปลายมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ผลก็คือเด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่ายขณะเดียวกันเด็กจะมีการดำเนินคดีในสิ่งที่ทำให้ตนเกิดความโกรธได้ บางคนใช้วิธีการต่อต้านวัตถุและสิ่งของโดยตรง บางคนหลีกเลี่ยง และบางครั้งมีการก้าวร้าวอย่างรุนแรง

2.8 ความริษยา

ความริษยาในที่นี้ยังคงมีอยู่ แม้ว่าเด็กจะเข้าโรงเรียนแล้วในบางครั้งจะมีความริษยาเพิ่มมากขึ้นเพราะเด็กจะต้องไปโรงเรียน ไม่มีโอกาสอยู่บ้านและมารดาไม่ได้ให้ความสนใจในเด็กเท่าที่ควร แต่มารดาหันไปให้ความสนใจน้องแทน จึงทำให้เกิดความริษยาการแสดงออกถึงความริษยาของเด็กมีการแสดงออกโดยการทะเลาะวิวาท หัวเราะเยาะรังแกเด็กที่ตนมีความรู้สึกริษยาโดยตรง และอาจมีการแสดงออกโดยทางอ้อมคือ พุดกระพพกระเทือน

2.9 ความอยากรู้ อยากเห็น

ความอยากรู้ อยากเห็นของวัยเด็กตอนปลายจะลดน้อยลงกว่าวัยเด็กตอนต้น เพราะเด็กได้มีประสบการณ์มาพอสมควร มีความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี เด็กจะพยายามแสวงหาคำตอบให้กับปัญหาที่พบได้ด้วยตนเอง

2.10 อารมณ์รัก

อารมณ์ซึ่งแสดงออกในวัยเด็กตอนปลายนี้ จะมีการแสดงออกเพียงเล็กน้อยโดยเฉพาะวัยเด็กตอนปลายทั้งชายหญิง จะไม่ยอมรับการแสดงออกของความรักจากผู้ใหญ่ในที่ชุมชนเพราะเด็กมีความรู้สึกว่าคุณเป็นผู้ใหญ่แล้ว

2.11 อารมณ์ร้าย

เด็กจะมีลักษณะคล้ายกับวัยเด็กตอนต้นเด็กมักจะขี้มหรือหัวเราะเมื่อผ่านสถานการณ์ที่ทำให้เด็กตกใจไปชั่วขณะ หรือเมื่อได้ยินเสียงดังอย่างทันทีทันใดและมีการเปลี่ยนแปลงเป็นความตื่นเต้น

3. พัฒนาการด้านสังคม

การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กจะรู้สึกเป็นเจ้าของและซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม มีพฤติกรรมที่เหมือนกลุ่ม ทั้งการแสดงออกทางกาย วาจาและการ

แต่งกาย ซึ่งเด็กชายจะรักษาความสนใจที่มีต่อกลุ่มมากกว่าเด็กหญิง มีความต้องการเพื่อนมาก และต้องการเพื่อนประเภทที่ไว้วางใจ มีอารมณ์คล้ายคลึงกัน ไม่ยอมอยู่คนเดียว ไม่ชอบเล่นกับวัตถุเหมือนเมื่อสมัยยังเด็ก ๆ อยู่ ชอบเล่นกับตัวบุคคลเป็นหมู่ เด็กชายชอบเล่นใช้กำลัง กล้ามเนื้อและกีฬา มีกฎเกณฑ์ ส่วนเด็กหญิงชอบเล่นกับเพื่อนสนิทเพียง 2-3 คน

ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว พบว่า เด็กชายไม่ค่อยใกล้ชิดกับพ่อ ผิดกับเด็กหญิงซึ่งจะใกล้ชิดกับพ่อกว่าแม่ และสามารถทำตัวเข้ากับพี่น้องได้ดีกว่า เนื่องจากเด็กหญิงมีการเจริญทางด้านวุฒิภาวะ ได้เร็วกว่าเด็กชาย ทำให้เด็กหญิง เริ่มสนใจเด็กชายเร็วกว่า รู้จักแต่งตัวมากขึ้นและเอาใจใส่เรื่องราวของเด็กชาย แต่เด็กชายยังไม่สนใจ ซึ่งทำให้เด็กหญิงคิดว่าตนมีการเข้าสังคมไม่ดีพอ จึงหาวิธีให้ผู้ใหญ่ควรรักษาความกระจำแก่เด็กและหาเด็กชายที่มีอายุมากกว่า 1 ถึง 2 ปี มาทำกิจกรรมร่วมด้วยก็จะช่วยแก้ปัญหา

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

เด็กเริ่มมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น จึงสามารถคิดและแก้ปัญหาได้มากขึ้น เริ่มสนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ เพื่อที่จะร่วมอภิปราย หรือพูดคุยกับเพื่อนฝูงได้ มีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความมั่นคงและเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เด็กวัยนี้จะสนใจเรื่องที่เป็นจริง รักธรรมชาติ และการท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เด็กหญิงสนใจอ่านเรื่องประเภทรักเร็วกว่าเด็กชาย และมีการเริ่มคิดและตัดสินใจเอง รู้จักรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล มีความอยากรู้อยากเห็นและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว ลักษณะเด่นทางสติปัญญาของเด็กในวัยนี้ คือ ความกระตือรือร้น รู้จักใช้เหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการวางโครงการล่วงหน้า รักษาความลับได้ และรักษาสัญญาที่ให้ไว้ สำหรับความสนใจเกี่ยวกับกลุ่มสาระความรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กชาย จะสนใจ เรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ส่วนเด็กหญิงจะสนใจเรื่อง การครัว ดัดเย็บ เพราะมีรากฐานจากการสนใจรูปร่างของตนเอง และทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีความสนใจในเรื่อง การเลี้ยงสัตว์ ภาพยนตร์ ท่องเที่ยวไกล ๆ จะมีอยู่น้อยคนที่สนใจเรื่องอาชีพ

จากการศึกษาวิจัยของเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลาย อายุระหว่าง 10 ถึง 13 ปี หรือระหว่าง 10 ถึง 12 ปี เด็กวัยนี้คาบเกี่ยวกับวัยวัยรุ่นตอนต้น เพราะบางคนอาจจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นลักษณะของวัยแรกเริ่มตั้งแต่อายุ 11 ปี ในเด็กหญิง และ 12 ปี ในเด็กชายระยะวัยเด็กตอนปลาย เป็นระยะที่มีการพัฒนาทางสังคมเป็นลักษณะเด่น คือ เป็นช่วงเปลี่ยนจากสังคมแบบในบ้าน ไปสู่

สังคมนอกบ้าน ศูนย์กลางของชีวิตทางสังคมคือ โรงเรียน บิดามารดา เริ่มเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อเด็กน้อยลง กลุ่มเพื่อนร่วมวัย เริ่มมีบทบาทต่อชีวิตของเด็กมากขึ้น กลุ่มเด็กในวัยนี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตแตกต่างกัน เด็กที่มีกระบวนการความเติบโตเร็วจะเข้าสู่วัยรุ่น แตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาวเร็ว เด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1 ถึง 2 ปี เด็กแต่ละคนเข้าสู่วัยแตกเนื้อหนุ่มสาวไม่พร้อมกัน บางคนจะย่างเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ 11 ปี บางคน 9 ปี บางคน 12 ปี ทั้งนี้แล้วแต่ความเจริญเติบโตของแต่ละบุคคล เมื่อเข้าสู่วัยแตกเนื้อหนุ่มสาวแล้ว ความเจริญเติบโตจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกร่างกาย ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และทางสังคมขึ้น วัยนี้ทั้งสองเพศเริ่มแยกกันทำกิจกรรม ความสนใจแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าวัยเด็กตอนปลายเป็นวัยที่มีการเตรียมตัวหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต เพื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น เช่น ด้านสังคม การเข้ากลุ่ม การควบคุม อารมณ์ การเข้าใจตนเอง เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นและมีความเจริญเติบโตมากขึ้นเพียงไร ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาในช่วงนี้ และเช่นเดียวกันกับประสบการณ์วัยเด็กตอนต้น เป็นรากฐานของพัฒนาการในระยะวัยเด็กตอนปลาย และเป็นพื้นฐานที่ดีในวัยรุ่นตอนต้น จากการศึกษาพัฒนาการวัยของเด็ก ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ปรากฏว่า เด็กในวัยนี้มีลักษณะตามวัยที่สัมพันธ์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต ตามองค์ประกอบของทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ว่ามีทักษะชีวิต ทั้ง 9 องค์ประกอบอยู่ในระดับใด

การสร้างแบบวัด

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลโดยรวม ในการแก้ปัญหาและปรับตัว ให้สามารถเผชิญสถานการณ์หรือปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีความสุข และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นหลักในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตจึงเป็นหลักการของการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

1. หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

1.1 วัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะส่วนตัว ซึ่งไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมา เป็นผลจากอารมณ์หรือความรู้สึกนั้น ๆ หรือไม่ ดังนั้นการวัดผลจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่าง

1.2 วัดหลาย ๆ ครั้ง เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัย อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ดังนั้นควรมีการวัดหลาย ๆ ครั้งในวันและเวลาที่แตกต่างกันไปจึงจะทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้มากขึ้น

1.3 วัดอย่างต่อเนื่อง ควรวัดอย่างต่อเนื่องและใช้เทคนิคหลาย ๆ วิธีจึงจะเชื่อได้ว่าผลการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

1.4 ความร่วมมือของผู้ที่ถูกวัดเป็นเรื่องที่สำคัญ การวัดด้านจิตพิสัยเป็นการวัดพฤติกรรมส่วนบุคคล ซึ่งบางคนอาจไม่ต้องการเปิดเผยความจริงเพราะเกรงจะเกิดผลเสียแก่ตน ดังนั้นผู้วัดจึงควรรหาเทคนิควิธีที่จะทำให้ผู้ตอบ ตอบด้วยความสบายใจและรู้สึกปลอดภัย

1.5 ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เนื่องจากการวัดด้านจิตพิสัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ดังนั้นคะแนนจากการวัดจึงไม่สามารถนำไปใช้ตัดสินได้ว่าได้หรือตก แต่เป็นการวัดเพื่อนำไปพัฒนาบุคคลและหาทางช่วยเหลือต่อไป

2. เครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

2.1 เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย

เครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย แบ่งได้ 5 ประเภท (พิชิต ฤทธิ์จรูญ.

2552 : 65-76)

2.1 แบบตรวจสอบรายการ เป็นการสร้างรายการของข้อความที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือการปฏิบัติหรือคุณลักษณะที่ต้องการประเมินว่า มี หรือไม่มี แบบตรวจสอบรายการนิยมใช้ในการประเมินความสนใจของผู้เรียน เจตคติ คุณลักษณะส่วนตัว

2.2 มาตรฐานประมาณค่า แตกต่างจากแบบตรวจสอบรายการ คือ มาตรฐานประมาณค่าต้องการทราบรายละเอียดยิ่งขึ้น ว่ามีอยู่เพียงใด หรือมีในระดับใด เพื่อจัด

อันดับคุณภาพในการประมาณค่า กระบวนการ ผลผลิต และวัดคุณลักษณะนิสัยหรือลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ความสนใจ ค่านิยม การปรับตัว ความคิดเห็น จะอยู่ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย มาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข มาตราส่วนประมาณค่าแบบเส้นหรือกราฟ มาตราส่วนประมาณค่าแบบใช้สัญลักษณ์ และการจัดอันดับ

2.3 แบบวัดเชิงสถานการณ์ เป็นการจำลองหรือสร้างเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นแล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกว่าตนเอง จะกระทำ หรือมีความเห็นอย่างไรต่อสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยปกติแล้วการตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น อาจให้ตอบสนองว่าตัวเขาเองจะทำอย่างไรการตอบอาจให้ผู้ตอบเขียน หรือบอกข้อความคิดเห็นของตนเอง หรืออาจให้เลือกที่กำหนดให้ตอบก็ได้

2.4 การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในลักษณะของการเฝ้าดู ศึกษาเหตุการณ์ ปรัชญาการกระทำ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งที่สังเกต หรือพฤติกรรมของสิ่งที่เราศึกษาอาจเป็น ลักษณะบุคลิกภาพ การใช้คำพูด ภาษา ท่าทาง กิจกรรม ทักษะและความสามารถ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

2.5 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยผู้รวบรวม มีโอกาสพบปะ สันทนาการกับผู้ให้ข้อมูล โดยตรง และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนทั้งสองฝ่าย คือผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะทำให้ได้ความรู้ ความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรม คุณลักษณะ เจตคติ บุคลิกภาพ ท่วงท่า วาจา อุปนิสัย ปฏิภาณไหวพริบ นับว่าเป็นวิธีการที่รวบรวมข้อมูลได้ละเอียด ลักษณะการสัมภาษณ์จะเป็นแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

เนื่องจากผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตเป็นลักษณะของแบบวัดเชิงสถานการณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอรายละเอียดในส่วนของวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2552 : 70-72)

2.2.1 การสร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 1) กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดให้ชัดเจน
- 2) เลือกข้อความหรือสถานการณ์ที่มีความยากพอเหมาะกับระดับของผู้เรียน และเนื้อเรื่องหรือสถานการณ์ที่ใช้ถามจะต้องไม่ลำเอียงต่อเด็กกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

3) พยายามเขียนคำถามเพื่อถามตามใจความในเนื้อหา หรือสถานการณ์นั้นตามพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด

2.2.2 หลักการเขียนสถานการณ์ มีดังนี้

1) สถานการณ์ที่สร้างขึ้น ควรเลือกสถานการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้จริง ๆ กับบุคคล หรือกลุ่มตัวอย่างในขณะนั้น

2) ปัญหาในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้น ควรมีความเข้มข้นหรือความรุนแรงในระดับกลาง ๆ ไม่สร้างความเครียดให้กับผู้ตอบจนเกินไป เพราะหากสร้างปัญหาที่มีความเข้มข้นเกินไป จะทำให้ผู้ตอบไขว้เขวได้

3) สารระสำคัญที่กำหนดให้ในสถานการณ์ จะต้องเพียงพอที่จะให้ผู้สอบตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติในแนวทางที่เหมาะสมได้

2.2.3 หลักการการเขียนคำถามมีดังนี้

1) ไม่ควรถามตรง ๆ แต่ควรถามให้เกี่ยวพันอ้างอิงเรื่องราว - สถานการณ์ที่กำหนดไว้ และไม่ควรถามนอกเรื่องที่ไม่ใช่สถานการณ์นั้น มาช่วยตอบหรือไม่ควรถามในกรณีที่กำลังไม่มีสถานการณ์นั้นแล้ว ก็สามารถตอบคำถามนั้นได้

2) ในการเลือกสถานการณ์เพื่อนำมาตั้งคำถาม ควรเลือกเฉพาะเนื้อหาหรือความรู้ที่เป็นตัวแทนที่มีความสำคัญ ๆ ต่อวิชานั้นมาถาม ไม่ควรนำเรื่องปลีกย่อยหรือรายละเอียดปลีกย่อยของรายวิชา มาตั้งเป็นสถานการณ์ และไม่ควรถามด้วยการหลอกล่อให้ผู้ตอบตกหลุมด้วยเรื่องที่ไม่รู้สาระ

3) คำถามที่ใช้อาจมี 2 ลักษณะ คือ

3.1) ถามให้ประเมินสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อตัดสินใจว่า ควรหรือไม่ควรดีหรือไม่ดี ทำหรือไม่ทำ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ใช้ได้หรือไม่ใช้ไม่ได้ และรวมถึงกรณีที่ไม่อาจตัดสินใจได้ด้วย

3.2) ถามให้ระบุแนวทางที่ตนเองจะปฏิบัติ ถ้าหากตนเองเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น หรือเป็นผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในสถานการณ์นั้นจะปฏิบัติอย่างไร

4) ตัวเลือกของแบบวัดเชิงสถานการณ์ตัวเลือกจะบ่งบอกความรู้สึกของผู้ตอบอย่างชัดเจน และสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกซึ่งคำตอบนั้นจะให้คะแนนตามระดับความเข้มข้นของความรู้สึกที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น ๆ

5) เมื่อเขียนสถานการณ์ และข้อคำถามเสร็จแล้วทบทวนว่าสถานการณ์เหมาะสมเป็นปัจจุบันหรือไม่ สารที่กำหนดไว้เพียงพอที่จะตัดสินใจได้หรือไม่

6) นำแบบวัดไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตทักษะชีวิต สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีองค์ประกอบของทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิด วิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการ สื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ที่สอดคล้องตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต เป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ (สมนึก ภัททิยชนี. 2553 : 123-125) ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยการกำหนดคะแนน เป็น 1 2 3 และ 4 โดยผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดการให้คะแนนของกรมวิชาการ 4 ขั้นดังนี้ (กรมวิชาการ. 2524 : 7)

ขั้นที่ 1 ค่านิยมที่ยึดหลักการได้รับผลประโยชน์ของตนเองเป็นใหญ่

ขั้นที่ 2 ค่านิยมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแทบ ๆ เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ เช่น ญาติ พี่น้อง และเพื่อนสนิท

ขั้นที่ 3 ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน ประเทศ

ขั้นที่ 4 ค่านิยมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้อง ดีงาม เป็นอุดมคติ หรืออุดมการณ์ใน จิตใจ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

คุณภาพของแบบวัดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีการสร้างแบบวัด แล้วก็ต้องมีการหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้ทราบว่าเครื่องมือมีคุณภาพดีเพียงใด สามารถ วัดได้ตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ ในการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตนี้ ผู้วิจัยได้ หาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้ คือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง การหาค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นของแบบวัด

1. ความเที่ยงตรง

1.1 ความหมายของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2548 : 98) ได้ให้ความหมายความเที่ยงตรงว่า เป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ในการทำนายอนาคตของพฤติกรรม และครอบคลุม ไปถึงนิยามว่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเท่ากับสหสัมพันธ์ของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับองค์ประกอบที่ต้องการวัด

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552 : 135) ได้ให้ความหมายความเที่ยงตรงว่า เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

สมนึก ภัททิยชนี (2553 : 67) ได้ให้ความหมายของความเที่ยงตรงไว้ว่า เป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือวัดในสิ่งที่ต้องการวัด ได้อย่างแม่นยำ

ไพศาล วรรคำ (2554 : 260) ได้กล่าวไว้ว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง ความถูกต้องแม่นยำของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการจะวัด หรือความสอดคล้อง เหมาะสมของผลการวัดกับเนื้อเรื่อง หรือเกณฑ์ หรือทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะที่มุ่งวัด

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดทักษะชีวิต ที่สามารถวัดได้ตรงตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ในแต่ละองค์ประกอบ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.2 การหาค่าความเที่ยงตรง

ความเที่ยงตรงของเครื่องมือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการวิจัย เพราะถ้าเครื่องมือขาดคุณลักษณะด้านนี้แล้ว ย่อมทำให้การวัดไม่ตรงกับจุดประสงค์ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.2.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เครื่องมือที่มีความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือชิ้นนั้นจะมีคำถาม เนื้อหา และสาระตรงตามสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการวัดและเป็นไปตามสัดส่วนของความสำคัญในแต่ละเนื้อหาด้วย

1.2.2 ความตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (Criterion related validity) เครื่องมือที่มีความตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ เครื่องมือชิ้นนั้นแสดงถึงผลการใช้เครื่องมือทำนายพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์เฉพาะหรือแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของเครื่องมือกับคะแนนการวัดจากเกณฑ์สัมพันธ์ภายนอก (External criterion) ที่เป็นอิสระ

เกณฑ์สัมพัทธ์ที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ เกณฑ์ปัจจุบันกับเกณฑ์อนาคตซึ่งเรียกว่า ความตรงเชิงสภาพ (Concurrent validity) เครื่องมือที่มีความตรงเชิงสภาพ เครื่องมือนั้นสามารถให้ผลการวัดสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของคุณลักษณะนั้นในขณะนั้น ส่วนความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive validity) เครื่องมือที่มีความตรงเชิงพยากรณ์ เครื่องมือนั้นสามารถบ่งบอกผลที่วัดในขณะนั้น ได้ถูกต้องตามสภาพที่แท้จริงในอนาคต ในการหาความตรงเชิงพยากรณ์หาโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของเครื่องมือวัดกับคะแนนเกณฑ์สัมพัทธ์ซึ่งจะปรากฏในอนาคต

1.2.3 ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) เครื่องมือที่มี

ความตรงเชิงโครงสร้าง เครื่องมือนั้นสามารถวัดได้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือคุณลักษณะตามทฤษฎีของสิ่งนั้น ๆ นั่นคือ ต้องสร้างข้อคำถามให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ ตรงตามพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการจะวัด

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การหาความเที่ยงตรง มี 3 ประเภท คือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงสัมพัทธ์กับเกณฑ์และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดทักษะชีวิต โดยเลือกความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง

1) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจัดเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของเครื่องมือลักษณะที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงต้องทำการวัดทางอ้อมจึงจำเป็นต้องใช้การพิจารณาคุณลักษณะนั้นในบริบทของทฤษฎีโดยอาศัยแนวคิดเชิงทฤษฎีสำหรับนิยามลักษณะที่มุ่งวัด เสนอ โครงสร้างการวัด และกำหนดแนวทางตั้งสมมติฐานความสัมพันธ์ ระหว่างผลการวัดลักษณะนั้นกับลักษณะอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและคำทำนายตามทฤษฎีกระบวนการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง จึงมีความจำเป็นต้องใช้แนวคิดเชิงทฤษฎี ถ้าปราศจากบริบทและการเสนอแนวทางของทฤษฎีที่แวดล้อมลักษณะที่มุ่งวัด แล้วการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของการวัดลักษณะดังกล่าวก็เป็นไปไม่ได้ เพราะว่าทฤษฎีเป็นแหล่งขององค์ความรู้ันยทั่วไป ที่สมเหตุสมผลในการให้แนวคิด โครงสร้างนิยามและคำทำนายทฤษฎีจึงช่วยให้ทิศทางและแนวทางของการทดสอบเชิงประจักษ์เกี่ยวกับลักษณะที่มุ่งวัด การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจึงจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอันเป็นที่ยอมรับและอาจใช้หลายทฤษฎีประกอบกัน เพื่อให้ได้สมมติฐานหรือคำทำนายด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายเกี่ยวกับลักษณะที่มุ่งวัด

หลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อใช้สนับสนุนทฤษฎีหรือสนับสนุน ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 265-271)

1.1) วิธีตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถึงความเหมาะสมของทฤษฎีที่นำมาใช้นิยาม ฟังข้อความและคุณภาพของข้อความ ผู้วิจัยจึงต้องนำเสนอทฤษฎีและนิยามของลักษณะที่ต้องการวัด ฟังคำถามของแบบวัดและแบบวัดนั้นต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบทฤษฎี นิยาม โครงสร้าง องค์ประกอบของคุณลักษณะที่มุ่งวัดนั้นว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับทฤษฎีอื่นอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปหรือไม่ ฟังข้อความมีความครอบคลุมและเป็นตัวแทนของคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ดีเพียงไร ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นสามารถวัดลักษณะที่ต้องการวัด ได้สูงกว่าร้อยละ 80 ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แสดงว่าข้อความนั้นใช้ได้

1.2) วิธีเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มผู้จัด ในลักษณะที่คุณลักษณะที่ต้องการวัดนั้น มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุคคลอย่างเห็น ได้ชัด หรือผู้วิจัยทราบแน่ชัดว่า คุณลักษณะที่ต้องการวัดนั้นมีในกลุ่มบุคคลหนึ่ง และ ไม่มีในกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง การเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มสามารถใช้วิธีการทางสถิติได้ เช่น การทดสอบที

1.3) วิธีการเปรียบเทียบคะแนนจากการทดลอง โดยทั่วไปทฤษฎีต่าง ๆ จะสามารถคาดการณ์ผลที่จะตามมาจากปรากฏการณ์ได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของการจัดกระทำตามการทดลอง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะที่ต้องการศึกษานั้นระหว่างกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการได้จัดกระทำกับตัวแปรทดลองแล้ว

1.4) วิธีวิเคราะห์เมตริกซ์ลักษณะหลากหลายวิธี เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีที่อาศัยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดหลาย ๆ ลักษณะ โดยใช้วิธีการวัดหลาย ๆ วิธีหรือแบบวัดหลาย ๆ ชุด โดยมีการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือหลาย ๆ ชุด ในการวัดลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่สนใจในการศึกษา

1.5) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ตรงในกรณีที่คุณลักษณะที่ต้องการวัดมีโครงสร้างขององค์ประกอบย่อย ๆ ตามทฤษฎี หลักฐานอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้สนับสนุน เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามองค์ประกอบที่ต้องการวัด การวิเคราะห์องค์ประกอบในปัจจุบันมี 2 โมเดล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การวิเคราะห์องค์ประกอบ มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1.5.1 ช่วยตรวจสอบทฤษฎีที่เกี่ยวกับสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

1.5.2 ช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ระหว่างตัวแปร

1.5.3 วิเคราะห์โครงสร้างเชิงตัวประกอบของตัวแปรที่เป็นเกณฑ์ และช่วยบ่งชี้ตัวแปรที่จะเป็นประโยชน์ในสมการถดถอยได้

1.5.4 เป็นการพิสูจน์ข้อค้นพบของผู้วิจัยกับของบุคคลอื่น โดยใช้ ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างใหม่กับประชากรกลุ่มเดียวกัน

1.5.5 เป็นการหาลักษณะของข้อมูลที่ร่วมกันเพื่อลดจำนวนข้อมูล ให้น้อยลงแต่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด

1.5.6 เป็นการช่วยในการสร้างแบบวัดลักษณะต่าง ๆ

จากการศึกษาวิธีการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หมายถึง คุณสมบัติของแบบ วัดทักษะชีวิตที่สามารถวัดได้ตรงตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตทั้ง 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความ เห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้าง สัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์ และความเครียดมีหลายวิธี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้น โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เป็น ตรวจสอบองค์ประกอบของลักษณะที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยมีองค์ประกอบในเชิงทฤษฎีของ ลักษณะที่ต้องการวัดที่แน่ชัดอยู่ก่อนแล้ว จากนั้นก็สร้างแบบวัดตามองค์ประกอบเชิงทฤษฎี นำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยอาศัยเทคนิค การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เช่น LISREL

2.1) ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ไพศาล วรคำ (2554 : 271) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน ดังนี้

2.1.1) กำหนดรายละเอียดรูปแบบขององค์ประกอบของลักษณะที่ ต้องการยืนยัน โดยอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนั้นๆ ว่ามีกี่องค์ประกอบ

2.1.2) ศึกษาคุณสมบัติที่จำเป็นในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล เพื่อกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล และระบุความเป็นไปได้ค่าเดียว

2.1.3) ทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล หรือทำการวิเคราะห์ตามวิธีการของโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งจะได้เมตริกน้ำหนักขององค์ประกอบ เมตริกสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ เมตริกซ์ความแปรปรวน - ความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบส่วนที่เหลือ

2.1.4) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูล เป็นการพิจารณาค่าดัชนีต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น การทดสอบไค-สแควร์ ดัชนีความกลมกลืน ดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแล้ว

2.1.5) แปลความหมายของผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ ถ้าผลที่ได้มีความสอดคล้องระหว่างโมเดลเชิงสมมติฐานที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีกับโมเดลเชิงประจักษ์ ก็เป็นหลักฐานในการยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบของลักษณะที่ต้องการวัด แต่ถ้าไม่มีความสอดคล้องก็ต้องการแนวทางอธิบายในภาคปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงแบบวัด ทฤษฎีหรือโมเดล เพื่อทำการตรวจสอบต่อไป

2.2) คำศัพท์สำคัญในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เช่น LISREL เป็นต้น การที่จะสามารถวิเคราะห์ข้อมูล จึงจำเป็นต้องคำศัพท์ในการวิเคราะห์ คำศัพท์เหล่านี้ เป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่แล้วในโมเดลโครงสร้างที่สำคัญ ดังนี้ (เสรี ชัดเข้ม, 2547 : 18-20)

2.2.1) ตัวแปรแฝง (Latent variables)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน นิยมเรียกว่า องค์ประกอบ เป็นตัวแปรวัดค่าโดยตรงไม่ได้ หรือตัวแปรแฝง เพราะผู้วิจัยไม่สามารถวัดหรือสังเกตค่าได้โดยตรง ในโมเดลการวิเคราะห์ตัวแปรแฝงเขียนแทนด้วยตัวอักษรกรีกพิมพ์เล็ก ξ (Xi) ในรูปวงกลม หรือวงรี

2.2.2) ตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed variable)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันใช้คำว่า ตัวแปรที่สังเกตได้ เมื่อกล่าวถึงข้อคำถามในเครื่องมือ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถวัดหรือสังเกตอิทธิพลของตัวแปรแฝง (องค์ประกอบ) ได้โดยตรง ต้องวัดหรือสังเกตอิทธิพลของตัวแปรแฝงจากพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล เช่น คะแนนที่ได้จากแบบวัด และเรียกว่าตัวแปรที่สังเกตได้ว่า ตัวบ่งชี้ เพราะว่าสามารถชี้บ่งถึงความมีอยู่จริงของตัวแปรแฝงได้ ในโมเดลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้เขียนแทนด้วยอักษรโรมันพิมพ์ใหญ่ X ลงในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

2.2.3) เศษเหลือ (Residuals)

การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงซ้อนขึ้นยืนใช้คำว่า เศษเหลือ เมื่อกล่าวถึงคะแนนเศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อนในการวัด ตามหลักการวิเคราะห์หองค์ประกอบเศษเหลือ หมายถึง หองค์ประกอบเฉพาะ เพราะในกระบวนการวัดผู้วิจัยทำให้เศษเหลือเป็นค่าเดียวและไม่สัมพันธ์กับตัวแปรแฝง เศษเหลือจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวิเคราะห์เศษเหลือ เขียนแทนด้วยตัวอักษรกรีกตัวพิมพ์เล็ก δ (delta)

2.2.4) พารามิเตอร์(parameter)

การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงซ้อนขึ้นยืนสามารถประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างพารามิเตอร์หรือตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดลและค่าเศษเหลือได้ทุกค่า เนื่องจากตามทฤษฎีแล้วตัวแปรแฝงสัมพันธ์กันหรือความคลาดเคลื่อนในการวัดสัมพันธ์กันได้ นอกจากนี้การตั้งสมมติฐานว่าตัวแปรสังเกตได้ตัวใดเป็นตัวบ่งชี้ของหองค์ประกอบใดก็ได้ ความสัมพันธ์เหล่านี้เชื่อมโยงกันเป็นโครงสร้างเชิงเส้นตรงในโมเดลหองค์ประกอบใช้ตัวอักษรกรีกจำแนกประเภทของพารามิเตอร์ตามเส้นทางโมเดล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง 2 ตัว แทนด้วยพารามิเตอร์ที่ใช้สัญลักษณ์ ϕ เรียกว่า phi การกำหนดค่าสำหรับเมทริกซ์พารามิเตอร์ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เมทริกซ์พารามิเตอร์ใน การกำหนดรูปแบบและค่า

ชื่อ	สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	ชื่อทาง LISREL	สัญลักษณ์ทางพารามิเตอร์	ขนาดของเมทริกซ์	รูปแบบที่เป็นไปได้	รูปแบบที่กำหนด	สถานะที่กำหนด
Lamb-Y	$\wedge_y$	LY	$\lambda^{(y)}$	$NY \times NE$	ID,IZ,ZI DI,FU	FU	FI
Lamb-X	$\wedge_x$	LX	$\lambda^{(x)}$	$NX \times NK$	ID,IZ,ZI DI,FU	FU	FI
Beta	B	BE	β	$NE \times NE$	ZE,SD FU	ZE	FI
Gamma	Γ	GA	γ	$NE \times NK$	ID,IZ,ZI DI,FU	FU	FR

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อ	สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์	ชื่อทาง LISREL	สัญลักษณ์ทางพารามิเตอร์	ขนาดของเมทริกซ์	รูปแบบที่เป็นไปได้	รูปแบบที่กำหนด	สถานะที่กำหนด
Phi	ϕ	PH	ϕ	$NK \times NK$	ID,DI,S T	SY	FR
Psi	Ψ	PS	ψ	$NE \times NE$	ZE, DI,SY	DI	FR
Theta-Epsilon	Θ_{ϵ}	TE	$\theta^{(\epsilon)}$	$NY \times NY$	ZE, DI,SY	DI	FR
Theta-Delta	Θ_{δ}	TD	$\theta^{(\delta)}$	$NX \times NX$	ZE, DI,SY	DI	FR

ที่มา : จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2548 : 10)

3. การประเมินความสอดคล้องของโมเดล

ส่วนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL คือการประเมินความสอดคล้องและการปรับแก้โมเดลให้เหมาะสม การประเมินความสอดคล้องโดยการประมาณค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดล ดังนี้ (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2543 : 28 ; นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 54-59)

3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi – square statistics) เป็นค่าสถิติใช้ทดสอบสมมติฐานความสอดคล้อง ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าสูงมากจนมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้อง และถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าน้อยมากจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าโมเดลสอดคล้อง

3.2 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of fit index ; GFI) ค่าดัชนี GFI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และเป็นค่าที่ไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ถ้าหากค่าดัชนี GFI มีค่ามากกว่า 0.9 และเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index ; AGFI) เมื่อนำค่าดัชนี GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดขององศาความเป็นอิสระ (Degree of

freedom ; df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าดัชนี AGFI ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่ามากกว่า 0.9 และเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.4 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (Root mean squared residual ; RMR) ค่าดัชนี RMR เป็นดัชนีใช้เปรียบเทียบระดับความสอดคล้องข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลสองโมเดลเฉพาะกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าดัชนี RMR มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 หรือเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.5 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่าง โดยประมาณ (Root mean square error of approximation ; RMSEA) ค่าดัชนี RMSEA เป็นค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ มีลักษณะการประมาณค่าเช่นเดียวกับค่าดัชนี RMR คือมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 หรือเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้อง

2. อำนาจจำแนก

2.1 ความหมายของอำนาจจำแนก

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 83) ได้กล่าวไว้ว่า อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ประสิทธิภาพในการจำแนกผู้สอบออกเป็นกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำ

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552 : 138) ได้ให้ความหมายความ อำนาจจำแนก ว่าเป็นคุณสมบัติของข้อสอบที่สามารถจำแนกผู้เรียนได้ตามความแตกต่างของบุคคลว่าใครเก่ง ใครปานกลาง และอ่อน

สมนึก ภัททิยชนี (2553 : 195) ได้ให้ความหมายของอำนาจจำแนกไว้ว่า เป็นความสามารถของข้อสอบที่สามารถจำแนกคนเก่งและคนไม่เก่งออกจากกันได้

ไพศาล วรคำ (2554 : 294) ได้ให้ความหมายของอำนาจจำแนกไว้ว่า เป็นคุณลักษณะของข้อสอบหรือข้อคำถามที่สามารถแยกปริมาณของคุณลักษณะที่ต้องการวัดที่มีอยู่แต่ละบุคคลได้

จากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยได้ให้ความหมายของค่าอำนาจจำแนก ว่าเป็นคุณสมบัติของแบบวัดทักษะชีวิต ที่ความสามารถแยกบุคคลที่มีทักษะชีวิตต่ำออกจากบุคคลที่มีทักษะชีวิตสูงได้ โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation : r_{xy}) คำนวณได้จากสูตรสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนก

การหาค่าอำนาจจำแนกมีหลายวิธีตามลักษณะของเครื่องมือดังนี้

2.2.1 ค่าสหสัมพันธ์แบบ Point Biserial เป็นการประยุกต์การหา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแบ่งสองเท่า มาใช้ในการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม เนื่องจากลักษณะของคะแนนรายข้อนั้นมีค่าคือ 0 และ 1 โดยมีสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ.2554 : 299)

$$r_{pbis} = \left[\frac{\bar{X}_R - \bar{X}}{S} \right] \sqrt{pq}$$

เมื่อ	r_{pbis}	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนก
	$\bar{X}_R$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของกลุ่มที่ตอบข้อนั้นถูก
	$\bar{X}_W$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคะแนนรวมของกลุ่มที่ตอบข้อนั้นผิด
	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของผู้สอบทั้งหมด
	p	แทน	เป็นค่าความยากของข้อสอบข้อนั้น และ $q = 1 - p$

2.2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกได้โดยการแบ่งผู้เข้าสอบออกเป็นสองกลุ่ม เท่า ๆ กัน คือ กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จากนั้นคำนวณหาดัชนีค่าอำนาจจำแนก จากสูตรของวิทนีย์ และซาเบอร์ส โดยมีสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 302)

$$D = \frac{S_H - S_L}{N(X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ	D	แทน	อำนาจจำแนกของข้อสอบ
	S_H	แทน	ผลรวมคะแนนในกลุ่มสูง
	S_L	แทน	ผลรวมคะแนนในกลุ่มต่ำ
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ
	$X_{\max}$	แทน	คะแนนสูงสุดในข้อนั้น
	$X_{\min}$	แทน	คะแนนต่ำสุดในข้อนั้น

2.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกของข้อมูลที่มีคะแนนมากกว่า 1 หลักการคือวิธีการที่พยายามหาความแตกต่างของคะแนนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 25% หรือ 27% หรือ 33% หรือ 50% ว่าทำเช่นนั้น ๆ แล้วได้คะแนนเป็นไปตามความจริงหรือไม่ สูตรที่ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนกแบบที่ คือ สูตร t-test โดยมีสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 303)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของทดสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในแต่ละกลุ่ม

2.2.4 การหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation : $r_{xy'}$) ในกรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงที่เท่ากัน เช่น 1,2,3 หรือ 1,2,3,4 เป็นการหาค่าอำนาจจำแนกตามแนวคิดที่ว่า ข้อสอบหรือข้อคำถามแต่ละข้อที่สามารถแยกบุคคลออกตามปริมาณของคุณลักษณะที่ต้องการวัด ค่าคะแนนในข้อนั้นจะสัมพันธ์กับผลรวมคะแนนที่วัดคุณลักษณะนั้น การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน X ของข้อนั้น กับคะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนั้นออก Y' จึงสามารถบ่งบอกอำนาจจำแนกของข้อสอบนั้นได้ คำนวณได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังนี้

$$r_{xy'} = \frac{n \sum XY' - \sum X \sum Y'}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y'^2 - (\sum Y')^2]}}$$

เมื่อ	$r_{xy'}$	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อ

Y' แทน คะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนั้นออกแล้ว
 $Y' = Y - X$ เมื่อ Y เป็นคะแนนรวม

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การหาค่าอำนาจจำแนกสามารถหาได้หลายวิธี คือ ค่าสหสัมพันธ์แบบ Point Biserial หาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation : r_{xy}) หาค่าอำนาจจำแนก จากสูตรของวิทนีย์ และซาเบอร์สและการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะชีวิตโดยการ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Item total correlation : r_{xy})

3. ความเชื่อมั่น

3.1 ความหมายของความเชื่อมั่น

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่น (Reliability) ไว้ดังนี้ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552 : 137) ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อมั่น เป็นสมบัติของเครื่องมือวัดที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมืออื่น ๆ ให้ผลการวัดที่คงที่ไม่ว่าจะใช้วัดกี่ครั้งก็ตาม กับกลุ่มเดิม

สมนึก กัททิษฐี (2553 : 69) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นไว้ว่า เป็นลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงที่คงวาไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม

ไพศาล วรคำ (2554 : 272) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นว่า เป็นความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือชุดใด ชุดหนึ่งในการวัดหลาย ๆ ครั้ง

จากที่กล่าวมาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นว่า เป็นคุณสมบัติของแบบวัดทักษะชีวิต ที่สามารถให้ผลการวัดที่คงและแน่นอน เมื่อมีการวัดซ้ำอีก จำนวน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

3.2 การหาความเชื่อมั่น

วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 ความเชื่อมั่นแบบความคงที่ของคะแนน (Measure stability) เป็นการหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ที่ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดิม ด้วยเครื่องมือฉบับเดิม แล้วนำคะแนนมาหาความสัมพันธ์ โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ไพศาล วรคำ, 2554 : 273)

โดยมีสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 (X) กับคะแนนจากการทดลองครั้งที่ 2 (Y)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ความเชื่อมั่น โดยใช้ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) เป็นการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียว สอบครั้งเดียว มีวิธีการดังนี้

1) วิธีการของ (Kuder-Richardson procedure) วิธีการนี้เป็นวิธีที่วัดองค์ประกอบร่วมกันของคะแนนแต่ละข้อ โดยการให้คะแนนเป็น 0 และ 1 โดยตอบผิดได้ 0 ตอบถูกได้ 1 เท่านั้น สูตรที่นิยมใช้คือ KR20 และ KR21 ดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 281-282)

$$\text{สูตร KR20} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ KR20 แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

p_i แทน สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อที่ i

q_i แทน สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อที่ i หรือ เท่ากับ $1 - p_i$

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม t

$$\text{สูตร KR21} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\bar{X}(k-\bar{X})}{kS_t^2} \right]$$

เมื่อ	KR21	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน X
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน t

2) วิธีการของครอนบาค (Cronbach alpha procedure) ใช้สำหรับในกรณีที่ มีการตรวจให้คะแนนแบบทั่วไป ทั้งแบบที่ให้คะแนน 0, 1 หรือกำหนดคะแนนแบบมาตรา ประมาณค่า หรือข้อสอบอัตนัย มีสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 282)

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม t

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การหาค่าความเชื่อมั่นสามารถหาได้ 3 วิธี ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นแบบความคงที่ของคะแนน ความเชื่อมั่นที่ได้จากการวัดจาก ข้อสอบสองฉบับและความเชื่อมั่นโดยวิธีการของครอนบาค ซึ่งผู้วิจัย หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบวัดทักษะชีวิต โดยการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach alpha procedur)

การสร้างเกณฑ์ปกติ

1. ความหมายของเกณฑ์ปกติ

ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 312) ได้กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ (Norm) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้เป็น

อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากร

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2548 : 182) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ปกติว่าเป็น ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้เป็นอย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนที่บอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มประชากรแต่ ในทางปฏิบัติประชากรที่นิยามไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากร แต่ ต้องมีจำนวนที่มากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากร ไม่อย่างนั้นเกณฑ์ปกติก็ไม่น่าเชื่อถือ

สมนึก ภัททิยธนี (2553 : 269) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์ปกติว่าเป็น ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้เป็นอย่างดี และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้เข้าสอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากร ไม่อย่างนั้นเกณฑ์ปกติก็จะ เชื่อถือไม่ได้

จากที่กล่าวมาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของเกณฑ์ปกติว่าเป็นคะแนนที่ บอกระดับทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ว่ามีทักษะชีวิตอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับกลุ่ม ประชากร

2. หลักเกณฑ์ในการสร้างเกณฑ์ปกติ

มี 3 ประการ ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2553 : 269)

2.1 ความเป็นตัวแทนที่ดี กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้สร้างเกณฑ์ปกติเกิดจากการ สุ่มที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ในการสุ่มตัวอย่างประชากรที่นิยมทำได้หลายวิธี เช่นการ สุ่มอย่างง่าย สุ่มแบบเป็นระบบ สุ่มแบบแบ่งชั้น หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ทั้งนี้ต้องเลือกสุ่มตาม ความเหมาะสมโดยการพิจารณาประชากรเป็นสำคัญ

2.2 มีความเที่ยงตรง เมื่อนำคะแนนสอบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง ความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับ เกณฑ์ปกติตามความเป็นจริงจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในการแปลความหมายของคะแนนการสอบ แต่ละครั้ง

2.3 มีความทันสมัย เกณฑ์ปกติขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาที่อยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารการกิน สิ่งเหล่านี้ จะช่วยให้คน

เก่ง หรือ อ่อน ได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้มาแล้วหลายปี อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงต้องสร้างขึ้นใหม่ให้ทันสมัย โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรเปลี่ยนทุก ๆ 5 ปี

3. ชนิดของเกณฑ์ปกติ

เกณฑ์ปกติแบ่งได้ตามลักษณะของประชากรและตามลักษณะของการใช้สถิติเปรียบเทียบดังนี้ (สมนึก ภัททิยธรณี, 2553 : 271-272)

3.1 เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดตามลักษณะของประชากร แบ่งได้ดังนี้

3.3.1 เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) การสร้างเกณฑ์ปกติ

ระดับชาติ นั้นใช้ประชากรที่นิยมไว้มากมายทั่วประเทศ เช่นหาเกณฑ์ปกติวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ต้องสร้างเกณฑ์ปกติจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนที่จะต้องจึงมีจำนวนมาก

3.3.2 เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับเล็กลงมา เช่นระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ เป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัดหรือทั้งอำเภอ

3.3.3 เกณฑ์ปกติของโรงเรียน (School norms) โรงเรียนบางแห่งมีขนาดใหญ่ นักเรียนแต่ละชั้นเรียนมีจำนวนมากเมื่อสร้างแบบทดสอบแต่ละวิชาของแต่ละระดับชั้น ได้ดีมีคุณภาพแล้วจะสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนก็ได้ กรณีสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนเดี่ยวหรือในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน เรียกว่า เกณฑ์ปกติของโรงเรียน ใช้ประเมินเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน และใช้ประเมินการพัฒนาของโรงเรียนได้ด้วย โดยพิจารณาจากผลการสอบแต่ละปีว่าเด่นหรือด้อยกว่าปีที่สร้างเกณฑ์ปกติเอาไว้

3.2 เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดตามลักษณะของการใช้สถิติเปรียบเทียบ ได้ดังนี้

3.2.1 เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norms) เกณฑ์ปกติแบบนี้สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติทั่วไปเมื่อหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์เสร็จก็หยุดแค่นั้น เกณฑ์ปกติแบบนี้เป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้น จะนำไปบวกกลับกันไม่ได้ แต่สามารถเปรียบเทียบและแปลความหมายได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสอบได้ 25 คะแนน ได้เทียบกับเกณฑ์ปกติตรงกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 แสดงว่าถ้ามีคนอื่นเข้าสอบ 100 คน เด็กคนนี้มีความสามารถเหนือกว่าคนอื่นอยู่ 80 คน (เขาอ่อนกว่าคนอื่นเพียง 20 คน)

3.2.2 เกณฑ์ปกติคะแนนที (T-Score norms) เป็นคะแนนมาตรฐานที่สามารถนำมาบวกกลับและหาคะแนนเฉลี่ยได้ มีความเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มี

ค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 มีค่าเฉลี่ย 50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 เรียกคะแนนชนิดนี้ว่า คะแนน T ปกติ (Normalized T – Score)

3.3.3 เกณฑ์ปกติสเตโน (Stanine norms) คะแนนแบบนี้เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่ง แต่มีค่าเพียง 9 ตัว (Standard nine point) คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 2 คะแนน

3.3.4 เกณฑ์ปกติตามอายุ (Age Norms) แบบทดสอบมาตรฐานบางอย่างหาเกณฑ์ปกติตามอายุ เพื่อดูพัฒนาการในเรื่องเดียวกันว่า อายุต่างกันจะมีพัฒนาการอย่างไร หรืออายุเท่ากันจะมีพัฒนาการต่างกันหรือไม่

3.3.5 เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น (Grade Norms) เป็นการหาเกณฑ์ปกติตามระดับชั้นในโรงเรียน แบบทดสอบที่จะทำเกณฑ์ปกติชนิดนี้ได้ต้องเป็นเนื้อหาเดียวกัน วิชาที่นิยมสร้างเกณฑ์ปกติชนิดนี้มักจะเป็นวิชาพื้นฐาน

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า เกณฑ์ปกติที่แบ่งตามลักษณะการใช้สถิติมีหลายชนิด คือ เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ เกณฑ์ปกติคะแนนที่ เกณฑ์ปกติสเตโน เกณฑ์ปกติตามอายุและเกณฑ์ปกติตามระดับชั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของคะแนน โดยใช้ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เทียบกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ และคำนวณหาค่าคะแนน T ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์

4. วิธีสร้างเกณฑ์ปกติ

4.1 วิธีเขียนกราฟจากคู่อันดับ โดยการเขียนกราฟจากคู่อันดับ ระหว่างคะแนนสอบกับคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

4.2 โดยอาศัยสมการพยากรณ์ โดยการพิจารณาคะแนนสอบและคะแนนมาตรฐาน T ปกติ แต่ละคู่ มีลักษณะเป็นคู่อันดับที่มีความสัมพันธ์กันสูง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบและคะแนน T ปกติ ที่เป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2553 : 272)

$$T_c = a + bx \quad \dots\dots\dots (1)$$

เมื่อ
$$b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2} \quad \dots\dots\dots (2)$$

และ $a = \bar{Y} - b\bar{X}$ ..... (3)

เมื่อ	N	แทน	จำนวน X (คะแนนสอบ)
	Tc	แทน	คะแนน T ปกติ ที่คำนวณจากสมการเส้นตรงอยู่ในรูปฟังก์ชัน ของคะแนนสอบ
	a	แทน	ตำแหน่งที่เส้นตรงตัดแกน Y
	b	แทน	ความชันของเส้นตรง (ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย หรือการ พยากรณ์)
	X	แทน	คะแนนสอบ
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ
	Y	แทน	คะแนนมาตรฐาน T ปกติ
	$\bar{Y}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยใช้หลักการสร้างเกณฑ์ปกติโดยการคำนวณตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ จากคะแนนดิบ เทียบกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ และคำนวณหาค่า คะแนน T ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์ โดยใช้สูตรการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ดังนี้ (สมนึก ภัทธิยธนี. 2553 : 266)

$$PR = \left(cf + \frac{1}{2}f \right) \frac{100}{N}$$

เมื่อ	PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
	f	แทน	ความถี่ของคะแนน
	cf	แทน	ความถี่สะสม
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5. ขั้นตอนการสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยอาศัยสมการพยากรณ์

5.1 การแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนน T ปกติ

5.1.1 การแปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนน T ปกติ มีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างตารางแจกแจงความถี่ โดยเรียงคะแนนจากมากไปน้อย แล้วนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาลงรอยขีด (Tally)

2) หาค่า f และ cf

3) หาค่า $cf + \frac{1}{2}f$ (จะหาค่า $cf + \frac{1}{2}f$ ของชั้น ต้องใช้ค่า cf ที่อยู่ก่อนชั้นนั้น แต่ใช้ค่า f ของชั้นนั้น)

4) เอาค่า $cf + \frac{1}{2}f$ ไปคูณด้วย $\frac{100}{N}$ ได้เป็น $\left(cf + \frac{1}{2}f \right) \frac{100}{N}$ ค่าที่ได้เรียกว่า ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank = PR) แสดงถึงค่าของพื้นที่ใต้โค้งการแจกแจงซึ่งมีค่าทั้งหมดเป็น 1 หรือ 100 %

5) นำค่า $\left(cf + \frac{1}{2}f \right) \frac{100}{N}$ หรือ PR ที่ได้ ไปเทียบเป็นค่า T จากตารางเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

T	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	.003	.004	.007	.011	.016	.023	.034	.04	.069	.097
2	.13	.19	.26	.35	.47	.62	.82	1.07	1.39	1.79
3	2.28	2.87	3.59	4.46	5.48	6.68	8.08	9.68	11.51	13.57
4	15.87	18.41	21.19	24.20	27.43	30.85	34.46	38.21	42.07	46.02
5	50.0	53.98	57.93	61.79	65.54	69.15	72.57	75.80	78.81	81.59
6	84.13	86.43	88.49	90.32	91.92	93.32	94.52	95.54	96.41	97.13
7	97.72	98.21	98.61	98.93	99.18	99.38	99.53	99.65	99.74	99.81
8	99.865	99.903	99.931	99.952	99.966	99.977	99.984	99.989	99.993	99.995

ที่มา : สมนึก กัททิษธน (2553 : 266)

5.2 วิธีเทียบเปอร์เซ็นต์ไทล์เป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

5.2.1 ตารางเทียบตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) เป็นคะแนน T ปกติ ข้างต้นนี้เป็นตารางที่ปรับรูปแบบมาจากตารางการเปลี่ยนค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ เป็นคะแนน T ปกติ ซึ่งมีอยู่ในหนังสือตำราทั่วไป ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการใช้

5.2.2 ค่าของคะแนน T ตามแนวตั้ง (แถวซ้ายมือ เลข 1 - 8) แสดงหลักสิบ และตามแนวนอน (แถวบน เลข 0 ถึง 9) แสดงหลักหน่วย

$$5.2.3 \text{ ให้นำค่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่คำนวณได้ : } \left(cf + \frac{1}{2}f \right) \frac{100}{N}$$

มาเทียบกับค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่อยู่ในตารางนี้ซึ่งมีค่าทศนิยม 2 ถึง 3 ตำแหน่ง โดยพิจารณาค่าที่ตรงกัน (หาก ไม่มีค่าที่ตรงกันให้ใช้ค่าที่ใกล้เคียงที่สุด)

5.2.4 ให้อ่านคะแนน T หลักสิบ จากแนวตั้ง (แถวซ้ายมือ) และรวมกับหลักหน่วยจากแนวนอน (แถวบน) เช่น ถ้าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ มีค่า 91.92 จะได้คะแนน $T = 64$ หรือถ้าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ มีค่า 13.57 จะได้คะแนน $T = 39$ เป็นต้น

5.2.5 หากตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่คำนวณได้ไม่ตรงกับค่าใด ๆ ในตารางนี้ ให้เลือกเอาค่าในตารางนี้ที่ใกล้เคียงมากที่สุด ไม่ว่าจะใกล้เคียงกับค่าน้อยกว่าหรือมากกว่าก็ตาม เช่น ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ มีค่า 2.0 จะได้คะแนน $T = 29$ (เพราะ 2.0 ใกล้เคียงกับ 2.28)

5.2 สร้างสมการพยากรณ์

$$T_c = a + bx \quad \dots \dots \dots (1)$$

$$\text{เมื่อ } b = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{N \sum X^2 - (\sum X)^2} \quad \dots \dots \dots (2)$$

$$\text{และ } a = \bar{Y} - b\bar{X} \quad \dots \dots \dots (3)$$

- เมื่อ N แทน จำนวน X (คะแนนสอบ)
- T_c แทน คะแนน T ปกติ ที่คำนวณจากสมการเส้นตรงอยู่ในรูปฟังก์ชันของคะแนนสอบ
- a แทน ตำแหน่งที่เส้นตรงตัดแกน Y
- b แทน ความชันของเส้นตรง (ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย หรือการพยากรณ์)
- X แทน คะแนนสอบ
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบ
- Y แทน คะแนนมาตรฐาน T ปกติ
- $\bar{Y}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรฐาน T ปกติ

5.3 กำหนดคะแนน T ปกติ จากคะแนนสอบโดยอาศัยสมการ

$$T_c = a + bx \quad \dots\dots\dots (1)$$

$$\text{เมื่อ} \quad b = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{N\sum X^2 - (\sum X)^2} \quad \dots\dots\dots (2)$$

$$\text{และ} \quad a = \bar{Y} - b\bar{X} \quad \dots\dots\dots (3)$$

5.4 ขยายคะแนน T ปกติ เพื่อให้ครอบคลุมคะแนน โดยอาศัยสมการ

$$T_c = a + bx$$

6. การแปลความหมายของคะแนน T ปกติ

ระดับทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แปลความหมายของคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะชีวิต โดยการคำนวณหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ จากคะแนนดิบ มาเทียบกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ (Normalized T-score) และคำนวณหาค่า คะแนน T ปกติ โดยอาศัยสมการพยากรณ์ แล้วพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพรัตกุล, 2528 : 53)

ต่ำกว่า T35	แปลว่า	มีทักษะชีวิตต่ำ
ตั้งแต่ T35 ถึง T44	แปลว่า	มีทักษะชีวิตค่อนข้างต่ำ
ตั้งแต่ T45 ถึง T54	แปลว่า	มีทักษะชีวิตปานกลาง
ตั้งแต่ T55 ถึง T64	แปลว่า	มีทักษะชีวิตค่อนข้างสูง
ตั้งแต่ T65 เป็นต้นไป	แปลว่า	มีทักษะชีวิตสูงมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กมลรัตน์ วัชรินทร์ (2547: 67-69) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 ผลการศึกษาและพัฒนาแบบวัดทำให้ได้แบบวัดทักษะชีวิตจำนวน 84 ข้อ 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด วัดโดยใช้แบบปรนัยเลือกตอบจำนวน 34 ข้อ และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม วัดโดยใช้แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ ในด้านคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้น พบว่า มีอำนาจจำแนก มีความตรงตามทฤษฎี และมีความเที่ยงทั้งฉบับที่ 0.92 และส่วนเกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตนี้ได้ จัดเสนอในรูปแบบคะแนนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบและตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ธนพัชร แก้วปฏิมา (2547 : 76-78) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 2) ศึกษาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตในประเด็นของ ค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของแบบวัด และ 3) สร้างเกณฑ์ปกติท้องถิ่นสำหรับแปลความหมายคะแนนจากแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วยองค์ประกอบของทักษะชีวิต จำนวน 12 องค์ประกอบ ตามแนวทางของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความตระหนักรู้ในตนเอง ความภูมิใจตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การจัดการอารมณ์ การจัดการความเครียด และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยลักษณะของข้อคำถาม เป็นแบบวัดที่เป็นข้อสอบปรนัยเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.54 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.87 ได้เกณฑ์ปกติโรงเรียนท้องถิ่น (Local norms) จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 796 คน แสดงอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานที่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ โดยพิจารณาเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนมาตรฐานที่จากเกณฑ์ดังนี้ ตั้งแต่ T80 และสูงกว่า

แปลว่า มีทักษะชีวิตสูงมาก ตั้งแต่ T70-T79 แปลว่า มีทักษะชีวิตสูง ตั้งแต่ T60-T69 แปลว่า มีทักษะชีวิตพอใช้ ตั้งแต่ ต่ำกว่า T59 แปลว่า มีทักษะชีวิตต่ำต้องปรับปรุง

ขวัญยืน มูลศรี (2548 : 117-123) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อสร้างแบบวัด ทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิต โดย ปิดกรอบแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก 10 ด้าน ประกอบด้วย การตัดสินใจ การ แก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การ สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น การจัดการกับ อารมณ์และการจัดการกับความเครียด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก 1,080 คน ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2547 ผลการวิจัย พบว่า แบบวัดมีค่าความเที่ยงเชิงพิ้นิจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สันมีค่าอยู่ ระหว่าง 0.20 ถึง 0.49 และความเชื่อมั่น ของแบบวัดทักษะรายด้านหาด้วยสูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบัก มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.46 ถึง 0.68 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้ง ฉบับหาด้วยสูตรของเฟลด์และราหู มีค่าเท่ากับ 0.90 ความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้างของแบบวัด ทักษะชีวิตจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.33 ถึง 0.49 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ 0.92 แสดงว่า แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นมีความ สอดคล้องกับแนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตอยู่ ระหว่าง T12 ถึง T83

นิธิมา หงส์จำ (2549 : 167-178) ได้พัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิต ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิตและสร้างเกณฑ์ปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา จำนวน 400 คน แบบประเมินที่ พัฒนา คือ แบบทดสอบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจำนวน 8 ข้อ แบบทดสอบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาจำนวน 10 ข้อ แบบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในการจัดการอารมณ์กับความเครียดจำนวน 8 ข้อ และแบบประเมินทักษะชีวิตในด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ ในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร จำนวน 86 ข้อ การศึกษาพบว่าแบบทดสอบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในการตัดสินใจและ

การแก้ปัญหา มีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.75 ถึง 1.00 อำนาจจำแนก 0.28 ถึง 0.49 ความเชื่อมั่น 0.87 และคะแนนเกณฑ์ปกติ T4 ถึง T8 แบบทดสอบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.75 ถึง 1.00 อำนาจจำแนก 0.31 ถึง 0.69 ความเชื่อมั่น 0.88 และคะแนนเกณฑ์ปกติ T26 ถึง T68 แบบวัดการปฏิบัติทักษะชีวิตในด้านการจัดการอารมณ์กับความเครียด มีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.75 ถึง 1.00 อำนาจจำแนก 0.54 ถึง 0.75 ความเชื่อมั่น 0.90 และคะแนนเกณฑ์ปกติ T3 ถึง T82 แบบประเมินทักษะชีวิตในด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารมีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.75 ถึง 1.00 อำนาจจำแนก 0.54 ถึง 0.75 ความเชื่อมั่น 0.90 และคะแนนเกณฑ์ปกติ T3 ถึง T82

อรวรรณ เจาะประ โคน (2551 : 121-125) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 และเพื่อศึกษาแบบจำลองของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำนวน 490 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบวัดและแบบประเมิน จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ประกอบด้วยแบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดมโนทัศน์ แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบวัดการเลี้ยงดูแบบวัดสัมพันธภาพกับเพื่อน แบบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน แบบวัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน แบบวัดการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน และแบบประเมินทักษะชีวิต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยวิธี พี เอ คิว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 คือ สุขภาพ อคติ มโนทัศน์ สัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพกับเพื่อน สภาพแวดล้อมทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียวต่อทักษะชีวิต ได้แก่ สุขภาพจิตและอคติ มโนทัศน์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิต ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพกับเพื่อน ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างเดียวต่อทักษะชีวิต ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน

พัชรนันท์ มาอยู่วัง (2552 : 67-70) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยมีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดทักษะชีวิตและสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 1,339 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดทักษะชีวิต เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยยึดกรอบตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตประกอบด้วย สถานการณ์วัดทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบ คือความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ปัญหา และการจัดการอารมณ์และความเครียด ผลการศึกษาพบว่าแบบวัด มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 2.30 ถึง 5.01 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตรายด้านอยู่ระหว่าง 0.62 ถึง 0.76 และ ความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ความเที่ยงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.26 ถึง 0.82 และเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อยู่ระหว่าง T23 ถึง T83 มีเกณฑ์ปกติมีขอบต่ำกว่า T35 และสูงกว่า T65 แสดงว่า แบบวัดทักษะชีวิตมีเกณฑ์ปกติที่สามารถแปลความหมายได้เหมาะสม เนื่องจากคะแนนจากการทดสอบแบบวัดมีการกระจายดี

กฤษณา ปัญญา (2552 : 46-49) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 300 คน ทำการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีข้อคำถามวัดทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ที่มีลักษณะเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบ มี 5 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ พร้อมคู่มือการใช้แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยมีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ด้านอำนาจจำแนกรายข้อโดยมีค่าที่ตั้งแต่ 2.257 ถึง 6.000 ด้านความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า α เท่ากับ 0.7047 และมีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ มีค่า r_{xy} ตั้งแต่ 0.503 ถึง 0.554 และ 3) ผลการศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงราย พบว่าเกินครึ่งหนึ่งมีทักษะชีวิตในด้าน การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ส่วนด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดเกินครึ่งหนึ่ง อยู่ในระดับดีมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ดาวิช (Kadish 2001 : Website) ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบการวัดประสิทธิภาพทางจิตของทักษะชีวิตในรูปแบบมาตรฐานประมาณค่าของทักษะชีวิตตามรูปแบบเยาวชน โดยใช้รูปแบบการรายงานตนเอง รูปแบบของทักษะชีวิตเกี่ยวกับความเข้าใจทางสังคมที่เรียบเรียงตามรูปแบบมาตรฐาน เพื่อพัฒนาความมีเหตุผล ในการให้คำจำกัดความของทักษะชีวิตนั้น จะเน้นพฤติกรรมด้านอื่น ๆ มากกว่าด้านวิชาการ ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ แบบประเมินประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การแก้ปัญหา/การตัดสินใจ ความเหมาะสมทางจิต/การดูแลสุขภาพและบุคลิกภาพ/ความมุ่งหมายในชีวิต

ฮอร์น (Horn 2001 : Website) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดทักษะชีวิต นักปกครอง ได้ให้การสนับสนุนการประเมินทักษะชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นหนึ่งที่ต้องเตรียมการสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เติบโตใหญ่มาโดยไม่ได้รับการเอาใจใส่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินทักษะชีวิตของ แอนเซล-คาเชย์ (ACLSA) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ (ACLSA) พบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบความสัมพันธ์กับโครงสร้างแห่งการรับรู้ ความสามารถของตน วิเคราะห์โดยใช้ค่า ไคสแควร์ การหาค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบโครงสร้าง ยืนยันได้ว่าเครื่องมือที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง ทำให้เครื่องมือมีคุณภาพ

ซิโพรา มิโร และจูดี (Zipora ; Merav ; & Judy. 2005 : Website) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะชีวิตต่อการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความเชื่อถือในความสามารถแห่งตน ซึ่งเน้นทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเป้าหมายชีวิตและการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ด้าน

การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และด้านการรักษาสุขภาพร่างกาย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มครูที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต กลุ่มที่ 2 กลุ่มครูที่ได้รับการฝึก 1 ปี และกลุ่มที่ 3 คือกลุ่มครูที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต 2 ปี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มครูที่ได้รับการฝึกทักษะชีวิต 2 ปี มีระดับคะแนนในการรับรู้สภาพแวดล้อมและคะแนนการเชื่อในความสามารถแห่งตนมากกว่าครูกลุ่มอื่น ๆ

สลิกเกอร์ (Slicker et al. 2005 : Website) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนปลายในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมิทเซาท์ จำนวน 660 คน แบ่งเป็นเพศหญิงร้อยละ 68.2 และเพศชายร้อยละ 22.7 มีค่าเฉลี่ยอายุ 18 ปี โดยการสำรวจการรับรู้ในพฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่และการรับรู้ของทักษะชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล ด้านการตัดสินใจ ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ และการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในระดับสูง

ชาน่า บัตเตอร์และอแมน เบนจามิน (Shauna Butter and Aman Benjamin. 2005 : Website) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตของการจัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อออกสู่ตลาดแรงงานตามนโยบายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป้าหมายอยู่ที่การมีงานทำ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนของเมืองออนตาริโอ เมืองอัลเบอร์ตาและเมืองบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา ทักษะชีวิต คือ การใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบ การแก้พฤติกรรมในการจัดการกิจการส่วนบุคคล ครอบการทำงานเป็นทีม โดยมีทักษะที่สำคัญ 3 ทักษะ คือ ทักษะทางวิชาการ (การสื่อสารและการคิดการเรียนรู้) ทักษะการจัดการส่วนบุคคล (ความรับผิดชอบและการปรับตัว) และทักษะการทำงานเป็นทีม (การทำงานร่วมกับผู้อื่น) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ โปรแกรมบทเรียนทักษะชีวิตเพื่อการมีงานทำ (BCLSP) 6 เล่ม จำนวน 110 บทเรียน ประกอบด้วยทักษะชีวิต 6 ทักษะ คือ ทักษะความเข้าใจตนเอง ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การเข้าถึงข้อมูลและการใช้ข้อมูล การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การปรับตัว การวางเป้าหมายในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าโปรแกรม BCLSP มีประสิทธิภาพและเหมาะสมดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตทั้งในและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่สนใจทำการศึกษาทักษะชีวิตอย่างมากมาย โดยเฉพาะทักษะชีวิตในเด็กและเยาวชน

ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาและตรวจสอบการวัดประสิทธิภาพทางจิตของทักษะชีวิต และการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิต เพื่อให้ได้มาซึ่งแบบวัดที่มีคุณภาพ เพื่อนำแบบวัดไปใช้ในการเก็บข้อมูลและวัดทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนในแต่ละระดับชั้นหรือระดับช่วงชั้นว่ามีทักษะชีวิตอยู่ในระดับใด ซึ่งในการพัฒนาและสร้างแบบวัดทักษะชีวิตนั้นมีองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่แล้วจะยึดตามกรอบของกรมสุขภาพจิต กรมอนามัย และองค์การอนามัยโลก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอดคล้องตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 3-4) ซึ่งแบบวัดที่สร้างขึ้นจะมีคุณภาพใน ด้านความเที่ยงตรง ด้านอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่นและสร้างเกณฑ์ปกติเพื่อแปลความหมายคะแนน เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน นำไปใช้ตรวจสอบด้านทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต เพื่อจะได้ทราบข้อมูลว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จะมีคุณภาพทักษะชีวิตอยู่ในระดับใด และนำข้อมูลที่ได้จากการวัดทักษะชีวิต ไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการจัดกิจกรรมการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนา แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในด้านทักษะชีวิตต่อไป